

nr 3. 2019

LÄSOMBUDET

>> Tidningen för läsombud och högläsare

SHARED READING

– en väg ut ur
ensamhet och isolering

Tema:
Shared
Reading

MTM FLYTTAR TILL MALMÖ – MEN 8 SIDOR STANNAR • FEM FRÅGOR
TILL FÖRLÄGGARE MARIA RAMDÉN • TIPS PÅ ROLIGA BÖCKER

Förändringar!

◆ På MTM är vi under hösten på en resa från det familjära vid kontoret i Stockholm till det okända i Malmö. Flera av oss som arbetar här lämnar myndigheten och många nya börjar. Gamla rutiner byts ut till nya. Arbetsuppgifter försvinner och andra kommer till. Det är förändringens tid.

För Läsobudsverksamheten innebär förändringen möjligheten att se över vår verksamhet och reflektera över hur vi bäst kan främja läsande i omsorgen. Vilket stöd ska vi ge?

Att fortsätta ge möjlighet till starka läsupplevelser säger LL-förlagets nya förläggare Maria är viktigt i förlagets förändringsresa. I våra 5 frågor berättar hon kring hur fokus flyttas från att ge ut massor av nya böcker till att bli ett nationellt kunskapscentrum för lättläst. Vad innebär det?

För Anna-Karin blev Shared Reading en blev viktigt när hennes liv förändrades. Hon berättar om det välbehag som fyller henne vid träffarna och hur befriande det är att få mötas i någonting som är lite utanför henne själv, men ändå på djupet. Läs om Shared Reading, hur man läser och hur metoden ökar självkänslan och självförtroende hos deltagarna.

När förändringarnas vindar blåser ser jag det som att läsa en bok. Att få vara med om nya berättelser, möjliga och omöjliga livsöden och vardagliga äventyr. Man vet liksom inte riktigt hur det kommer sluta.

Åsa Agerbring
Vikarierande redaktör

KALENDARIUM

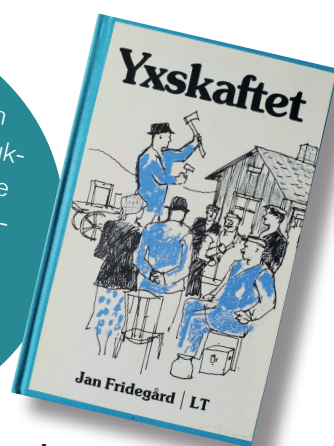
PÅ GÅNG LANDET RUNT

29/10 Språket & livet – en dag om språk, demokrati och hälsa. En inspirationsdag i Karlstad inom projekt Värmland läser som arbetar med läsfrämjande för barn, unga och unga vuxna.

14/11 Inspirationsdag i Härnösand för läsombud, frivilliga högläsare, bibliotekspersonal m.fl. i Västernorrland.

Håll koll på kalendern på vår Läsobudswebb (mtm.se/lasombud) för senaste nytt.

När förmögne snickaren Linds kvarlåtenskap ska auktioneras ut ser den utfattige oxgubben äntligen en möjlighet att bli rik. Han har funderat ut var pengarna måste vara gömda? En LL-bok efter Jan Fridegårds novell. Kan finnas på ditt bibliotek!

Om läsombudsregistret

Den som är med i Läsobudsregistret får tidningarna Läsobudet och Läsliv, kataloger, boktips, nyhetsbrev och inbjudningar till fortbildningsdagar. Dina personuppgifter behandlas i enlighet med EU:s dataskyddsförordning, vilket bl.a. innebär att du har rätt att kostnadsfritt begära ett registerutdrag samt åtkomst till kopia av dina personuppgifter, begära rättelse och, under vissa omständigheter, radering av dina personuppgifter. Läs mer om vår behandling av personuppgifter på www.mtm.se/hantering-av-personuppgifter/ För att ändra uppgifter och prenumerationer eller gå ur registret kontakta:

E-post | register@mtm.se **Telefon** | 08-580 02 700

Läsobudsgruppen på MTM

Kontakta oss om du vill tipsa om något till kalendariet eller till tidningen Läsobudet, eller om du undrar kring något. Skriv "Läsobudet" i rubriken.

Läsobudsgruppen: Åsa Agerbring, Catharina Kåberg och Tom Weegar.

Kontakt | info@mtm.se

Läsobudet kommer ut fyra gånger per år. **Ansvarig utgivare:** Helena Kettner Rudberg, **Redaktör:** Åsa Agerbring, **Redaktion:** Åsa Agerbring, Tom Weegar och Catharina Kåberg, **Layout:** Tom Weegar, **Omslagsfoto:** AnnaMalin Kax **Tryck:** Stibo, **ISSN:** 2002-1674, **ISSN digital utgåva:** 2002-1682. **Myndigheten för tillgängliga medier**, Box 5113, 121 17 Johanneshov, **E-post:** info@mtm.se, **Webb:** mtm.se, **Webb läsombud:** mtm.se/lasombud

40 nya läsombud och högläsare i Halland

Efter en heldagsutbildning i Falkenberg i september finns det nu 40 stycken nya läsombud inom LSS- och äldreomsorg samt frivilliga högläsare i Halland.

Med intyg på genomgången utbildning i handen och fyllda av kunskap, tips och inspiration efter föreläsningar och högläsning var det ett gäng mycket nöjda deltagare som begav sig hemåt vid dagens slut.

Utbildningen arrangerades av den regionala arbetsgruppen för Halland.

Text och foto: Catharina Kåberg.

Eiler Jansson, Regionbibliotek Halland och Sandra Dahl, Studieförbundet Vuxenskolan Halland sitter redo att dela ut intyg till de nya läsombuden och högläsarna.

Projekt "Läslust hela livet" fortsätter att inspirera

I september genomförde projekt "Läslust hela livet" i Kalmar län en andra inspirationsdag under året, denna gången i Oskarshamn. Upplägget var detsamma som vid vårens dag i Kalmar och lika uppskattat. Ny projektledare sedan i somras är Karina Helmersson från Studieförbundet Vuxenskolan (SV)

med bistånd av Emma J Kronborg också SV. Under det första projektåret har hela 120 frivilliga högläsare utbildats och 67 läsgrupper kommit igång. En bra start för ett bra projekt! Läs mer på projektets hemsida:

www.sv.se/avdelningar/sv-kalmar-lan/var-verksamhet/laslust-hela-livet/

MTM flyttar till Malmö – men 8 Sidor blir kvar

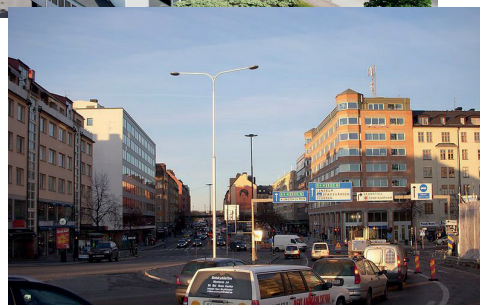
Myndigheten för tillgängliga medier, MTM, kommer att finnas i Malmö vid årsskiftet. Det blir en spännande utmaning med många nya idéer, nya kollegor och nya arbetssätt. Kontoret kommer att finnas i Bygghuset med utsikt över hamnen och Öresund.

Tidningen 8 Sidor, som drivs av MTM, blir kvar i Stockholm. Redaktionen kommer att ge ut tidningen som vanligt, med en tryckt pappersupplaga varje vecka och digitala nyheter på 8sidor.se varje vardag. De kommer att ha sina lokaler vid Hornstull på Söder.

Ovan ses Bygghuset. Här kommer MTM ha sina lokaler efter nyår.

Bilden till höger är från Hornstull. Där finns 8 Siders redaktion redan nu.

En läsledares berättelse: – Shared Reading öppnar nya sinnen

– Jag visste inte ett dugg om Shared Reading (SR) innan jag blev tillfrågad om jag ville vara med i en pilotgrupp, men eftersom jag alltid har varit intresserad av text, ord och läsning svarade jag ja direkt, berättar Karin Gredegård i Jönköping.

– Bokcirklar har jag ju varit med i tidigare men detta är något helt, helt nytt, fortsätter Karin. Det som bl.a. utmärker SR är att man aldrig vet vad det blir för texter som läsledaren har valt. Att vi läser dem högt och långsamt för varandra gör att man hinner smälta och smaka på orden, de hinner sjunka in. Att vi sedan stannar upp och reflekterar utifrån oss själva, ”Vad säger det här mig?”, istället för utifrån vad vi tror att författaren vill säga med texten, det är en annan skillnad.

Varför valde du att utbilda dig till läsledare?

– Jag gillar att läsa, att gå in i texterna och att läsa poesi och blev nyfiken på att få de verktyg som en läsledare måste ha för att kunna hålla i en grupp. Att vara med i pilotgruppen hade gett mig så mycket, mycket mer än vad jag hade trott, att jag ville fortsätta med SR.

Utbildningen på tre dagar var jättebra! Bra upplägg och bra blandning av teori och praktik med mycket feedback. De praktiska övningarna gav allra mest. Att vara läsledare är en väldigt viktig funktion och att vi fick träna på att lyssna och känna in deltagarna var mycket bra.

– Nu har jag precis börjat med att hålla i en grupp som träffas på biblioteket i Öxnehaga, en stadsdel i Jönköping. Än så länge har vi bara hunnit träffas en gång men vi kommer att ses en gång i veckan framöver. Några av deltagarna har hittat till gruppen via vårdcentralens rehab-samordnare och andra via anslag på biblioteket. Det var oerhört spännande att träffa dem första gången. Flera av deltagarna har utländsk bakgrund och det var svårt att veta vilken text jag skulle välja eftersom jag inte visste hur bra svenska de pratar.

Alla möten med människor är ju givande men att dela

Läsledaren Karin Gredegård

text och läsning med människor med en helt annan bakgrund än vad man själv har känns extra roligt. Det är utmanande och spännande att leta texter som jag tror kan passa och fungera för gruppen.

– Shared Reading har öppnat upp så mycket för mig. Det är svårt att förklara, för någon som inte har varit med, vad som händer inombords när man läser och möter texter tillsammans på detta sättet. Det bästa är att prova på!

Text : Catharina Kåberg, foto: Anna Malin Kax

En projektledares berättelse: – Litteraturen bär!

AnnaMalin Kax är projektledare för ett treårigt Shared Reading-projekt i Jönköpings län som vänder sig till personer med eller i riskzonen för att hamna i psykisk ohälsa. Tillsammans med assisterande projektledaren Katarina Lundgren går hon i tåten för att introducera metoden i alla kommuner i länet.

Vad är Shared Reading?

– Det är en spännande metod för högläsning i grupp som togs fram av litteraturvetaren Jane Davis i Liverpool för snart 20 år sedan. Man använder korta texter, noveller och dikter som en läsare utbildad i metoden har valt ut. Deltagarna läser inget i förväg, eller mellan gångerna som man träffas, utan alla i gruppen får texten först där

AnnaMalin Kax (ovan)
Katarina Lundgren (t.h.)
Foto: Robert Müller

och då. Vi vet inget om varandra förutom namnen, det är texten som är i fokus, och vi delar och pratar med varandra om de tankar och känslor som texten ger.

Engelsk forskning visar att metoden ger många positiva effekter; självkänsla och självförtroende stärks, man mår bättre såväl psykiskt som fysiskt, man får nya synvinklar och perspektiv på tillvaron o.s.v.

– Målet för vårt projekt är att i samarbete med bibliotek, vårdcentraler, verksamheter inom psykiatri, äldreomsorg m.fl. nå så många som möjligt i länet över 18 år som tillhör våra målgrupper. Slutmålet är att det ska finnas grupper för Shared Reading (SR) i alla kommuner i Jönköpings län, och att SR ska ingå i ordinarie verksamheter och utbud.

Hur har reaktionerna från deltagarna varit?

– Vi har fått väldigt fin respons från deltagarna. Det är fascinerande att se och få bekräftat hur litteraturen bär. Hur texterna inspirerar, ger hopp, skapar förståelse för en själv och andra, och så glädjen som det gemensamma arbetet med texterna ger. Exempel på omdömen som vi har fått ta emot är:

”Jag har fått kontakt med delar av mig själv som jag inte haft kontakt med på mycket länge.”
”Utvecklande, en bit på väg mot återhämtning. Detta var bra.”
”Mycket intressant. Jag har fått många nya tankar och insikter.”

Vad hoppas ni på inför fortsättningen?

– Att vi ska lyckas med målet att SR ska leva vidare i kommunerna inom befintliga verksamheter. SR-grupperna har en viktig plats att fylla genom att, på ett kravlöst och prestationsfritt sätt, erbjuda en fristad, öka livskvalitet och skapa gemenskap med andra på lika villkor. Om vi med projektet kan bidra till det då är jag nöjd. Det vore grymt!

Text: Catharina Kåberg

FAKTA: Metoden Shared Reading är ny i Sverige. I dagsläget pågår, efter vad vi känner till, Shared Reading-projekt i Uppsala, Stockholm och Skåne utöver projektet i Jönköpings län. Det startade våren 2018, drivs av Studieförbundet Vuxenskolan och finansieras av Allmänna Arvsfonden. Samarbetspartners i Jönköpings-projektet är MTM (Myndigheten för tillgängliga medier), Regionens folkhälsoavdelning, Kommunal utveckling, Regionbiblioteket och IFS (Intresseföreningen för schizofreni och liknande psykosor). Läs mer om projektet via hemsidan www.sv.se/sharedreading.

I England drivs Shared Reading av The Reader Organisation www.thereader.org.uk

En deltagares berättelse: – Varit som en medicin för mig

Anna-Karin Rigar har i ett år varit med i en läsgrupp inom Shared Reading-projektet i Jönköpings län. Anna-Karin har posttraumatiskt stressyndrom och har haft flera depressionsperioder med ångestproblematik och panikattacker. Vad har Shared Reading-träffarna betytt för henne?

– Det hade varit en svår vår och jag kände att jag behövde få göra någonting som fyllde på och som jag hade ett genuint intresse för. Då dök Shared Reading upp med perfekt timing. Vid den första träffen var jag noga med att inte ha för höga förväntningar men tyckte direkt att "Yes, det här är ju någonting!". Så kändes det. Jag blev helt uppfyllt av välbehag. Det kändes så befriande att få mötas i någonting som var utanför mig själv men som vi ändå kunde prata djupt om.

– Särskilt under hösten, då min sjukskrivning blev ett faktum, hade jag dagar då jag verkligen låg platt. Jag gick upp på morgonen och fick iväg familjen och sedan låg jag. De dagarna var det extremt motigt att ta på sig kläder och ge sig iväg till gruppen, men jag visste ju samtidigt att jag mår bättre efteråt. Vissa veckor hängde den där må-bra-känslan i länge och ibland tog den kanske slut redan dagen därpå. Men jag visste ändå att det här kommer att ge mig någonting.

Inre resa i läsandet

Det blev ganska tidigt tydligt för mig att det här är en slags inre resa i läsandet, att jag är här för att jag vill vara här. Jag är här oberoende av alla andra. Jag kommer för läsandets skull. Sedan så har det ju varit fantastiskt roligt att det har varit samma deltagare hela tiden, och att ha fått uppleva hur de tänker annorlunda gentemot hur de gjorde från början. Jag har sett förändringen från att en del knappt ville läsa till en början till att de senare har varit på hugget för att läsa, och jag har märkt det på hur de har förändrat sitt sätt att prata.

– Shared Reading har varit som medicin för mig, och därför blev det viktigt för mig att hålla det vid liv genom att gå varje gång, även om det fanns ett motstånd innan. Det har gett mig en förmåga att hålla hoppet uppe eftersom det har känts så roligt, givande och så rätt. Jag har hela tiden tänkt att jag ska orka till nästa tisdag och sen till tisdagen därpå och så vidare. Träffarna har hållit mig vid liv under det senaste året. Så betydelsefulla har de

varit. Jag tror att det framförallt har varit formen på det hela, att man inte behöver vara förberedd och att man vet att upplägget är detsamma varje gång. Jag känner verkligen att jag behöver läsningen och böckerna för att känna att livet känns meningsfullt.

Det är så icke-dömande

– Träffarna har också tvingat mig ut ur isoleringen. Jag kan tvinga mig till mataffären om jag måste, men jag kan välja att gå dit med luvan på och inte möta så många andra människor. Men här tvingar jag mig ut för att träffa andra under trygga förhållanden och till att våga se andra i ögonen. Det har aldrig känts besvärande eller tvingande med ögonkontakt i gruppen, eller med läsledarens uppmärksamhet, utan det har bara känts skönt. Och det har varit värdefullt att få höra sin egen röst.

– Även om de andra sitter och vilar ögonen på orden i texten så får man ta plats på ett sätt som man inte är van vid. Det är så icke-dömande. Det är det här bara-varandet som är så unikt och som finns i så få sammanhang. Det känns som om Shared Reading har tänt något i mig, och jag har också kommit igång med min egen läsning.

Anna-Karin Rigar. Foto: AnnaMalin Kax

Utdrag ur en intervju skriven av AnnaMalin Kax
Textbearbetning: Catharina Kåberg

5 FRÅGOR TILL...

Maria Ramdén, som är ny förläggare på LL-förlaget och som ser möjligheten till en spännande nystart när verksamheten efter nyår flyttar till Malmö.

1 Varför sökte du dig till MTM och LL-förlaget?

Jag har lång erfarenhet av bokbranschen och har jobbat bland annat på Ica Bokförlag och nu senast på Roos & Tegnér. Jag kan processen i bokproduktionen men ville lyfta blicken och gå vidare. Att få arbeta med lättläst, som är ett helt nytt område för mig, är ett sätt att både kunna använda mina tidigare erfarenheter och utvecklas vidare i mitt arbete. Det känns både meningsfullt och spännande!

2 Vad betyder lättläst för dig nu?

Så här några månader in i mitt nya arbete har jag verkligen insett vilket brett begrepp lättläst är. Vi pratar ju dels om olika lättläst-nivåer, och dels om våra målgrupper med sina sinsemellan olika behov av anpassade texter. I slutänden handlar det om att alla ska ha samma möjligheter att få starka läsupplevelser, information och inspiration – att få känna sig delaktiga.

3 LL-förlaget ska arbeta för att bli ett kunskapscentrum för tillgänglig läsning. På vilket sätt ska man göra det?

LL-förlaget är ju en del av MTM, och det övergripande målet att bli ett nationellt kunskapscentrum är något som hela myndigheten styr mot. För LL-förlagets del betyder det att vi ska främja hela lättläst-

marknaden och att vi ska initiera samarbeten både med andra förlag och med forskare och andra sakkunniga för att generera ny kunskap och hitta sätt att nå ut med den. Vi har massor av idéer, men är än så länge bara i startgroparna.

4 Men ska ni inte ge ut några böcker?

Jo, absolut! Men framöver ska vi bara ge ut böcker till de målgrupper som de allmänutgivande förlagen inte når i tillräckligt hög utsträckning. Under 2020 kommer vi ge ut ett tiotal titlar, varav en del är uppföljare till tidigare utgivna och uppskattade böcker. Framöver kommer utgivningen att vara relativt liten och tydligt målgruppsanpassad – behovet av lättlästa böcker är fortfarande mycket stort för flera av våra målgrupper. Innan vi fattar ett utgivningsbeslut tittar vi noga på vad som redan finns på marknaden, det är viktigt att vi inte konkurrerar utan kompletterar.

5 Förlaget ska tillsammans med övriga MTM flytta till Malmö. Hur känns det?

Jag bor i Skåne och här i Malmö finns redan nu ett litet MTM-kontor. Det blir en nystart för hela myndigheten och det är spännande att vara med om att bygga något från grunden.

Text: Åsa Agerbring

Foto: Carina Gerdin

MARIA RAMDÉNS BOKTIPS:
"Långhelgen av Viveca och Camilla Stens bok – visar att det finns starka känslor även i lättlästa böcker."

MYNDIGHETEN FÖR
TILLGÄNGLIGA MEDIER

Box 5113
121 17 Johanneshov

B

SVERIGE
Porto betalt
Port payé

BOKTIPSET!

LÄTTLÄST OCH SKRATT

Ett gott skratt förlänger livet säger man. Skratt gör oss gladare och piggare, mindre stressade och mer kreativa. Så här kommer några tips på roliga böcker.

KAFFE MED RÅN

av Catharina Ingelman-Sundberg

På servicehuset Diamanten är livet hemskt. De boende har det värre än fångarna på ett fängelse. Pensionären Märtha får en lysande idé.

Kan de inte bo på ett fängelse istället? Men för att hamna där måste man begå brott. Med sina vänner bildar Pensionärslogen. De ska stjäla tavlor värda miljoner, för vem misstänker gamla damer med rullatorer?

LL-förlaget, nivå 3 – lätt

EN DOFT AV BABYLON

av Martin Palmqvist

Plötsligt händer det. Både livet och arbetet blommar upp genom att herr Salt får ta emot en irakisk kvinna som praktikant i sin butik. Detta är en charmig och rolig historia om fördomar som utmanas och om

en oväntad vänskap som uppstår. Berättelsen visar hur vänlighet och omtanke kan förvandla den mest skeptiska och buttra person.

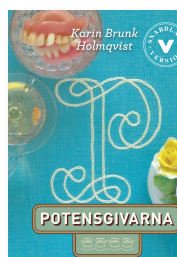
Vilja, Läsnivå large – lix 17

POTENSGIVARNA

av Karin Brunk Holmqvist

Systrarna Tilda och Elida har bott i samma omoderna stuga i hela sitt liv. Världen förändras, men systrarna fortsätter att hämta vatten i brunnen och gå på utedasset. Men så ändrar de sig, och vill ha toalett inne. För att få ihop pengar till en vattenklosett, startar de helt enkelt en postorderfirma som säljer potensmedel. Ska deras hemlighet komma ut?

Vilja förlag, nivå x-large – lix 21

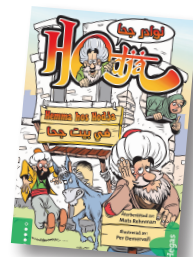
HEMMA HOS HODJA

återberättare Mats Rehnman

Vem är egentligen den där Hodja? Ja, det beror på vem du frågar. Hans fru säger att han är en tok. Själv säger han att han är klok. Frågar du hans åsna säger den

HIHÅÅ. Svaret hittar du i den här boken med roliga Hodja-historier. Du får inte bara träffa skojararen Hodja, utan också hans missnöjda fru, hans trogna åsna och deras rika granne. Text på både svenska och arabiska.

Hegas förlag

BÄSTA BRORSORNA

av Monica Byekwaso

Nalle bor på ett gruppboende och jobbar i köket på dagcentret. En dag vill Nalles lillebror Niklas flytta in hos honom. Men vad ska personalen säga? Niklas får stanna i hemlighet. Det blir svårt för Nalle att skaffa mat åt dem båda. När polisen knackar på och frågar efter Niklas blir det riktigt jobbigt.

LL-förlaget, nivå 1 – lättast

